

NR 2 | 2023.06.21

Så går det för skogsindustrin

Sommaren ser ut att bli torr och varm. Avverkningsstopp på grund av brandrisk kan få konsekvenser för tillgången på trävaror. En brist på skogsråvara kan uppstå redan under hösten.

På pappers- och massasidan märks en stark investeringsvilja och framtidstro trots vårens sjunkande produktion.

Slutsats

Trendskifte

Svensk skogsindustri har ett par rekordår bakom sig. Initialt under pandemin var trävarorna dragloket, men under 2022 var det istället efterfrågan på massa- och papper som drev utvecklingen. Priserna för massa och papper har hållit sig på en högre nivå under en längre tid, jämfört med trävarumarknaden som var bland de första materialen att se kraftiga prisökningar i spåren av pandemin. Nu visar båda marknaderna tecken på att tydligt vika av – men med tecken på att stabilisera sig på en högre nivå än före pandemin. Detta bedöms till stor del bero på ett ökat kostnadsläge i Sverige och på den globala marknaden.

Under senare delen av 2022 och en bit in på 2023 har dock svenska skogssektorn överträffat förväntningarna. Sågverken fortsatte att leverera under mer än ett halvår efter att många hade dömt ut trävarumarknaden och man noterade den tredje största månadsleveransen någonsin så sent som i mars i år. För massa och papper har det istället varit en fördelaktig konkurrenssituation gentemot europeiska konkurrenter som har varit drivande.

Frågan är dock i vilken mån som den svenska skogssektorn kan förväntas fortsätta överlevera på en vikande marknad. Förväntningarna på det närmaste året är låga.

Framtidstro i branschen

På medellång sikt är förväntningarna inom skogssektorn positiva. Det finns en ökande efterfrågan på både klimatsmarta byggmaterial och hållbara förpackningar, samtidigt som utbudet globalt är begränsat. Insikten finns också att även den returintensiva pappersindustrin i Europa är beroende av, och behöver, tillflöde av färskfiber från Sverige och Finland.

Framtidstron speglas inte minst i nyligen gjorda och pågående investeringar bland svenska sågverk, massa- och pappersproducenter. Där står skogsnäringen för 18 procent av industrins planerade investeringar.

Pressad råvarusituation

Råvarusituationen för svensk skogsindustri är något pressad inför sommaren, framför allt vad avser timmer till sågverken. Relativt låga rundvedslager i inledningen av året tillsammans med en efterfrågan som har varit högre än väntat är anledningen. Den torra och varma inledningen av sommaren har redan lett till tillfälliga avverkningsstopp på grund av brandrisk.

Än mer oroande är hur vädret påverkar risken för ökande barkborreangrepp, i både spridning och intensitet. Barkborrarna innebär ökad risk för blånadsmisfärgning i en större andel av det tillgängliga sågtimret. På en europeisk marknad, som ännu inte har tagit till sig att blånat virke är fullgott för konstruktionsändamål, är detta ytterligare en faktor som kan påverka utbudet. Trots en förväntan om tydligt försämrade efterfrågan kan detta på kort sikt innebära att de låga timmertillgångarna, brandrisken och barkborresituationen tillsammans med lägre utbud i Europa och Nordamerika, leder till en bristsituation på trävarumarknaden framåt hösten.

Christian Nielsen
Marknadsanalys,
trävaror
christian.nielsen
@skogsindustrierna.se
072-209 84 30

Daniel Eriksson,
Marknadsanalys,
papper och massa
daniel.eriksson
@skogsindustrierna.se
070-215 82 76

Skogsindustrierna företräder företag inom massa- pappers- och den trämekaniska industrin. Med siktet inställt på att driva tillväxt i världens bioekonomi är vår uppgift att stärka företagets konkurrenskraft och verka för en ökad användning av skogsbaserade produkter. I verksamheten ingår Svenskt Trä och sekretariatet för BioInnovation. **skogsindustrierna.se**

1 Trävarumarknaden

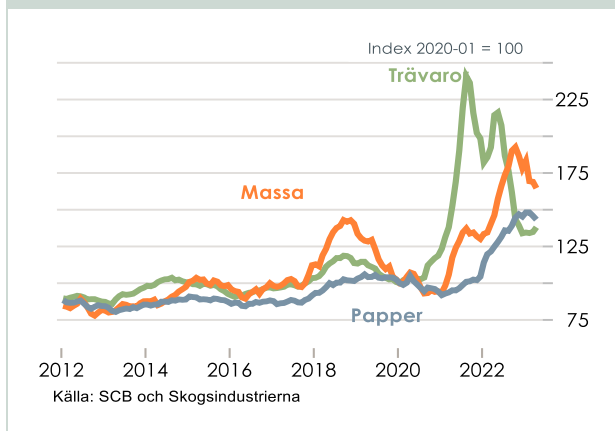

- Svensk produktion och leveranser av trävaror har överträffat förväntningarna hittills under 2023.
- Leveranserna i mars var de tredje största någonsin för en enskild månad. Dock har de sedan dess mattats något.
- Svenska sågverk har gynnats av den svaga kronan, som har drivit efterfrågan från starten av den europeiska byggsäsongen.
- Det varma och torra vädret riskerar dock att över sommaren och framåt hösten leda till brist på trävaror för de europeiska byggmarknaderna. Speciellt om man inte lär sig att använda blånadsvirke i konstruktioner.
- I dagsläget är utsikterna för ökad efterfrågan låga. Men samtidigt är utbudet globalt begränsat. När marknaden vänder, så lär de första indikationerna komma från USA.
- På medellång sikt förväntas fortfarande efterfrågan på svenska trävaror öka för att klara klimatmålen, och svensk skogsindustri kommer att behöva ta ansvar för tillförseln av förnybara byggmaterial till Europa och världen.

Tvåra kast under året

Trävarupriserna har hållit sig oerhört stabila sedan starten av 2023. Priserna har visserligen gått ner kraftigt sedan tidigare toppnoteringar, men är likväl 20 – 30 procent högre än innan pandemin. En stark förklaring till de stabila priserna är den ökade kostnadsnivån som har lett till ett högre jämviktspris även när efterfrågan globalt har mattats av något. Vid inträdet till andra kvartalet kunde till och med en viss prisökning noteras.

1.1 Exportprisindex

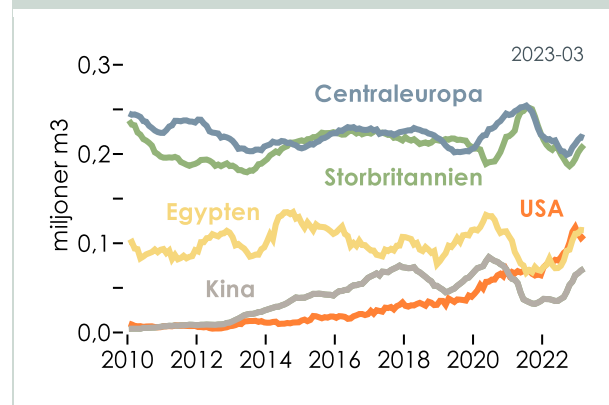
Prisuppgången under april kan kopplas till en något övntad efterfrågan från den europeiska marknaden vid starten av byggsäsongen. Med höga priser och en vikande trend har bygghandel och konsumenter hållit tillbaka inköpen. Men när byggsäsongen sedan inleddes, behövde man åter fylla på. För svensk del har nog efterfrågan förstärkts av den svaga kronan, och låg produktion i Europa. Detta har fokuserat mycket av den kvarvarande efterfrågan till just Sverige. Effekten av alla dessa faktorer tillsammans har varit så stor att vi under mars i år såg de tredje största utleveranserna någonsin för en enskild månad.

Marknadsläget är dock väldigt känsligt och det är högst tveksamt om efterfrågan från Europa kan hålla i sig. Det går dessutom att notera att de marknader (Kina, Egypten och USA) som räddade efterfrågan över vintern nu också går klart svagare, möjligtvis med undantag för

Egypten som fortfarande har ett visst underskott att hämta igen från handelshinder under 2022.

Första tecknen på när marknaden kan tänkas vända, lär kunna ses i USA. Amerikanarnas byggbehov är stort och de verkar vara något tidigare i sin process med att få ordning på inflationen. De har inte heller samma exponering mot en svår energimarknad som i Europa.

1.2 Svensk export, utvalda marknader

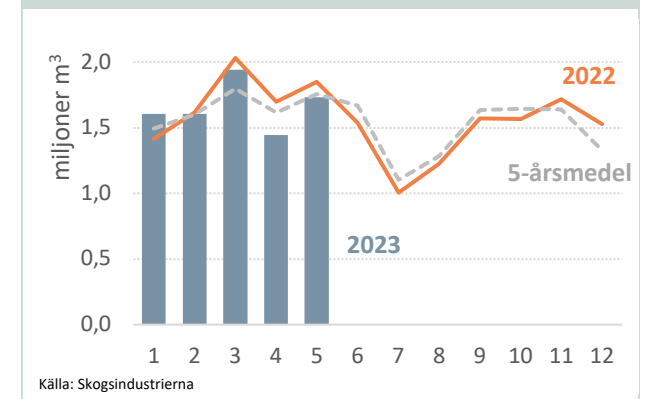

Det finns dock ett antal risker som också kan påverka marknadsutvecklingen. Framför allt är det olika händelser som kan tänkas att begränsa utbudet på världsmarknaden. Dels är det den fortsatt begränsade ryska produktionen och exporten. Men bland annat stora bränder i Nordamerika, som har lett till stängd och neddragen produktion, påverkar också. Europeiska producenter har dessutom tidigare dragit ned produktionen på grund av konjunkturen. Vi ser också i dagsläget att det torra och varma vädret förvärrar situationen, vilket också börjar påverka läget i Sverige. Brandrisken i Sverige har lett till redan införda avverkningsstopp i flera delar av landet, och fler är att vänta. Branschen kommer dessutom in i säsongen med ovanligt låga råvarulager. Risken för att produktionen kommer att begränsas av timmertillgången, i någon omfattning, bedöms som trolig, framför allt i södra Sverige. Men risken föreligger även i norr.

Trots en tydligt försvagad trävarumarknad riskerar situationen alltså att leda till en kortsiktig brist på timmer

som kan påverka sågverken redan framåt mitten av sommaren. Det dröjer nog dock till närmare framåt hösten innan det eventuellt påverkar bygg- eller konsumentled.

1.3 Leveranser, svenska sågverk

Det varma och torra vädret leder dessutom till en signifikant ökad risk för att barkborrens härjningar ökar i intensitet och spridning. När avverkningarna återupptas igen, kommer de då behöva prioriteras till att hantera drabbade områden.

Trävaror sågade från barkborreangripen skog riskerar att få en blånadsmisfärgning. Under lång tid har det varit svårt för sågverken att förmedla till europeiska konsumenter och byggare att detta virke dock fungerar fullgott som konstruktionsvirke. Denna okunskap skulle kunna förstärka risken för en eventuell trävarubrist framåt hösten.

På medellång sikt lär den globala efterfrågan öka, samtidigt som det kommer att vara svårt att öka utbudet. I förlängningen kan det förväntas innebära goda förutsättningar för svensk sågverksindustri när vi återigen kommer in i en mer stabil konjunktur.

2 Massa- och pappersmarknaden

- Den makroekonomiska situationen påverkar marknaderna för papper och massa i närtid.
- Produktionen inom samtliga kvaliteter har minskat under årets första fyra månader jämfört med samma period förra året.
- Leveranserna av wellpappråvara har hållit nästan jämna steg med förra året.
- Grafiskt papper är den kategori där produktionen har sjunkit mest, med cirka 20 procent.
- Priserna har gått ner i varierande grad. Massa och wellpappråvara har tappat mest, medan grafiskt papper och kartong sjunkit mindre procentuellt sett.
- Trots en svagare marknad i närtid visar industrin på framtidstro genom investeringar. Planerade investeringar för 2023 uppgår till nästan lika mycket som rekordinvesteringarna 2022.
- Skogsindustrins planerade investeringar uppgår till 18 procent av tillverkningsindustrins samlade investeringar.

Svagare marknad efter rekordåret 2022

Efter rekordåret 2022 har inledningen av 2023 präglats av fallande priser och svagare efterfrågan på massa och papper.

De globala priserna på pappersmassa har fallit sedan årsskiftet. I Kina, den viktigaste globala marknaden, anges priset nu vara nere på lägre nivåer än 2019, den senaste större nedgången. I Europa har nedgången varit mindre brant. Priserna för de flesta kvaliteter av papper och kartong har också fallit, om än i varierande grad.

Makroekonomisk motvind

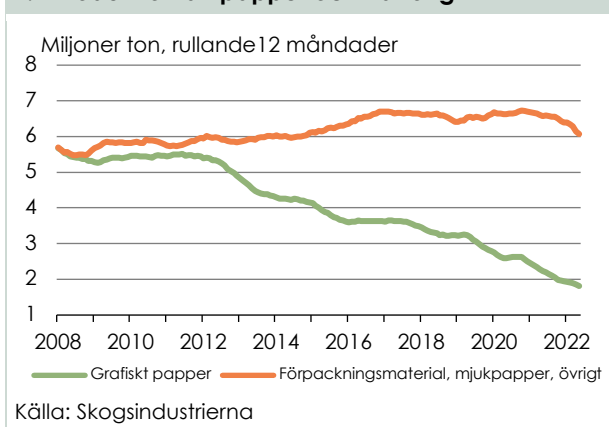
Bakgrunden till fallande efterfrågan på massa och papper är dels att köpare ser över sina lagernivåer efter att de tagit höjd för bristsituationer som uppstod under 2021 och 2022. Därutöver påverkar vikande privat konsumtion, som är en följd av inflation och höjda räntor. Minskad efterfrågan inom många papperskvaliteter har också bidragit till en svalare marknad för pappersmassa. Samtidigt som efterfrågan har minskat väntas ett flertal större kapacitetsexpansioner under 2023.

Nedgången i efterfrågan på papper har visat sig vara bred, men mjukpapper är den kategori som har klarat sig bäst. Det är en kategori som är något mindre känslig för konjunkturen än övriga papperskategorier.

Inte minst e-handeln har påverkats negativt av den vikande privata konsumtionen i kombination med en återgång av konsumentbeteenden efter pandemin. I senaste E-barometern¹ från PostNord och HUI Research redovisades en minskad aktivitet i e-handeln totalt med 7 procent under första kvartalet 2023 jämfört med samma kvartal 2022. Denna siffra redovisas dock i löpande priser och betydande prisökningar innebär att minskningen av volymen i e-handeln har varit betydligt större än så. Detta påverkar förstas efterfrågan på förpackningar till e-handeln, men även om e-handeln är viktig så ska man komma ihåg att den står för mindre än 10 procent av efterfrågan på wellpapp enligt siffror från FEFCO.²

¹ PostNord och HUI Research, *E-barometern Q1 2023*, s. 7.

2.1 Produktion av papper och kartong

Utvecklingen i övriga Europa liknar den i Sverige. Möjligen har europeiska producenter tvingats att minska sin produktion ännu mer. Cepi³ rapporterade under första kvartalet 2023 att produktionen av papper och kartong var 16 procent lägre än under motsvarande period 2022. Nedgången var tydligast inom grafiskt papper, hela 26 procent, men även inom förpackningsmaterial redovisades en tydlig nedgång på 13 procent. I Sverige är motsvarande siffror 13 procent lägre produktion för papper och kartong totalt.

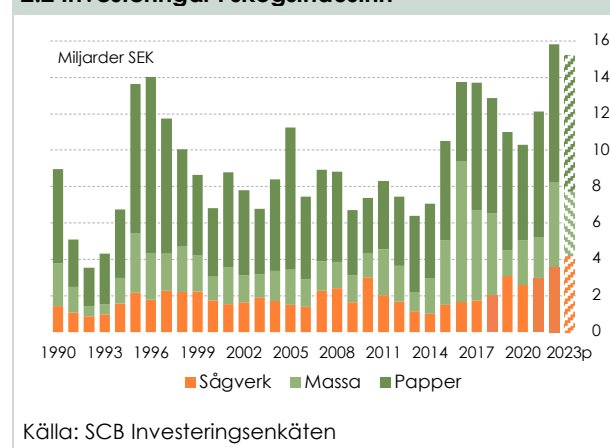
Framtidstro och investeringar

Trots den svaga utvecklingen under vinter och våren har företagen en positiv syn på framtiden, något som märks i deras investeringsplaner. Statistiska centralbyråns senaste investeringsenkät pekar mot att fjolårets rekordstora investeringar i branschen kan komma att matchas under 2023. Den förväntade investeringsvolymen för 2023 uppgår till 15,2 miljarder kronor i löpande priser. Detta motsvarar 18 procent av tillverkningsindustrins förväntade investeringar under året, vilket är betydligt mer än skogsindustrins andel av tillverkningsindustrins omsättning och förädlingsvärde. Det skulle om det slår in vara den näst

² European Federation of Corrugated Board Manufacturers, *Annual Statistics 2021*, s. 25.

högsta investeringssiffran någonsin, endast överträffad av fjolåret med 600 miljoner.

2.2 Investeringar i skogsindustrin

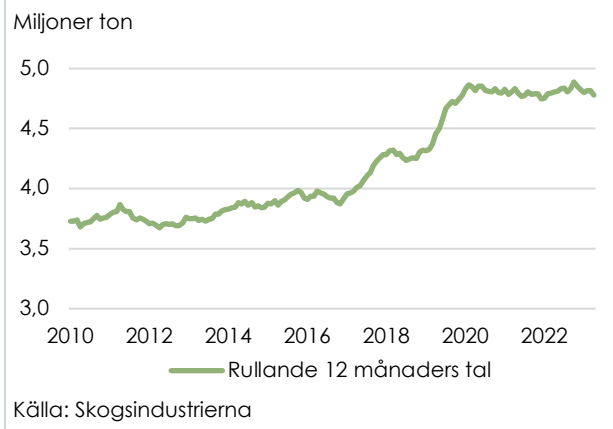

³ Confederation of European Paper Industries.

Massa

Efterfrågan på pappersmassa globalt har varit svag under årets fyra första månader. Enligt siffror från EPIS har leveranserna av blekt barrmassa två procent lägre under årets fyra första månader än under motsvarande period förra året. För blekt lövmassa var nedgången fem procent.⁴ Priserna har också sjunkit till en väsentligt lägre nivå än förra året, inte minst på den viktiga Kina-marknaden.

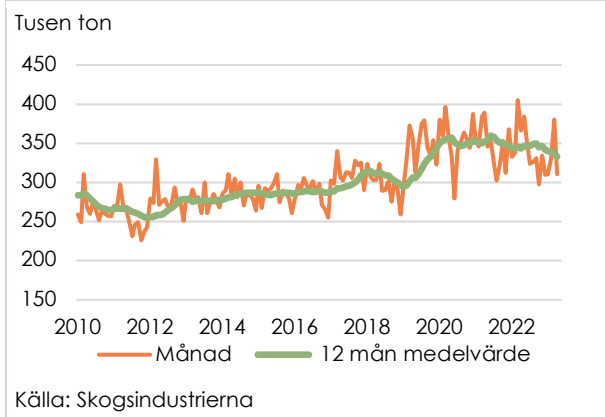
2.3 Produktion av marknadsmassa

Under årets fem första månader var produktionen av marknadsmassa vid de svenska bruken 2,2 procent lägre än under samma period 2022. Leveranserna under samma tid var 7,5 procent lägre än under 2022. Sammantaget innebär detta att massaproducenterna har ökat sina lager av färdiga produkter med cirka 16 procent eller 100 000 ton. Under den senare halvan av perioden har kapacitetsutnyttjandet fallit något eftersom producenterna har tvingats ta till åtgärder för att anpassa sig till den svaga efterfrågan.

⁴ Massa som produceras i Indonesien ingår inte i denna siffra

2.4 Sveriges export av marknadsmassa

Kinaexporten ökar

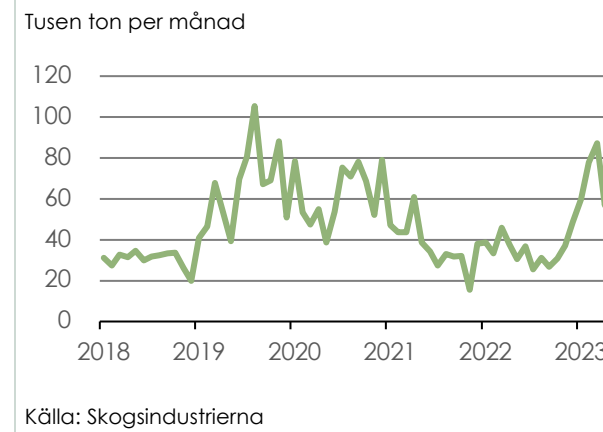
Kina är den viktigaste marknaden globalt för marknadsmassa. Den svenska och europeiska exporten dit har ökat sedan 2022. Det finns skäl att tro att Kina kommer att behöva öka importen på sikt. I inledningen av 2021 stoppade Kina all import av returpapper för återvinning. Eftersom den inhemska återvinningen inte täcker fiberbehovet kommer man sannolikt behöva mer importerad massa.

Någon tydlig effekt av importstoppet kan inte riktigt ses i massaimporten ännu. Delvis beror det på att anpassningen skett gradvis sedan importen av returpapper började regleras hårdare 2017. Kinesiska tillverkare har investerat i återvinningsindustri utanför Kina och de bygger även ny massaproduktion i landet. Den senare är dock begränsad av tillgången på vedråvara som även den till stor del behöver importeras. En viss utbyggnad av alternativa råvaror såsom bambu pågår också. På lägre sikt är det ändå rimligt att tro att Kina behöver importera mer pappersmassa, alternativt importera papper och kartong i större utsträckning.

Exporten till Kina har ökat under 2023 och är nu nära de rekordnivåer som uppnåddes 2019. När dessa rader skrivs spekuleras det om ett kommande stimulanspaket för den

kinesiska ekonomin. Om det blir verklighet så lär det dröja många månader innan det på allvar påverkar importen av pappersmassa.

2.5 Svensk export av marknadsmassa till Kina

Grafiskt papper

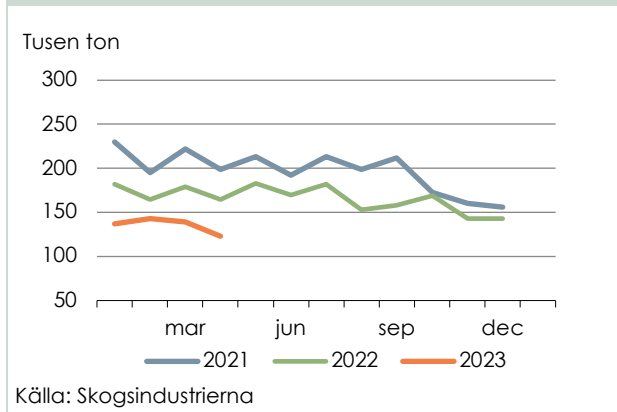
Grafiskt papper har sett en accelererad nedgång under årets första fyra månader. Det beror delvis på att kunderna avvecklar de lager som byggdes upp i samband med att brist på papper hotade under 2022. Den svenska produktionen har minskat något mindre än den europeiska som under första kvartalet minskade med 28 procent enligt siffror från Eurograph.

Det ekonomiska läget påverkar också den efterfrågan på grafiskt papper, inte minst genom annonsmarknaden som står för en betydande efterfrågan på papper genom direktreklam, affischer samt genom annonser i dagspress och magasin.

Kapacitetsminskningar sker på flera håll i Europa, där producenter främst försöker hitta alternativa produkter genom att konvertera bruk. Vi har hittills kunnat identifiera

närmare två miljoner ton av årlig kapacitet för grafiskt papper i Europa som har stängt eller förväntas stänga under 2023.

2.6 Produktion grafiskt papper

Priserna kvar på en hög nivå

Priserna på många kvaliteter av grafiska papper ökade starkt under slutet av 2021 och början av 2022 till följd av höga energipriser som drev upp kostnaderna. Även relativt höga priser på marknads massa, en viktig råvara för många bruk som saknar egen massaproduktion, har påverkat de träfria kvaliteterna. Den strejk som påverkade den finska produktionen under första halvåret kan ha drivit på prisökningen ytterligare genom att begränsa utbudet. Sedan slutet av 2022 har priserna successivt fallit något, men ligger fortsatt högre än vid inledningen av 2022.

Förpackningsmaterial

Produktionen av förpackningsmaterial minskade under årets första månader med 12 procent jämfört med motsvarande period 2022. Delvis kan denna minskning härledas till att producenterna under våren 2022 byggde upp lager, medan man under 2023 har levererat mer än vad man har producerat.

Svagare efterfrågan på kartong och förpackningspapper

Leveranserna av kartong har minskat med sju procent under årets första månader. Samtidigt var produktionen 11 procent lägre än året innan, vilket har lett till att producenternas lager har minskat något.

Livsmedelsförpackningar, dit mycket av kartongen går, är normalt en marknad som är relativt okänslig för konjunktursvängningar. Därför kan man förvänta sig att en stor del av efterfrågeminskningen handlar om köpare som drar ner på välfyllda lager. På lite längre sikt påverkas marknaden även positivt av efterfrågan på papper och kartong som hållbara förpackningsmaterial.

Förpackningspapper visar på en liknande utveckling; produktionen minskade med 16 procent under årets första månader. Inom begreppet döljer sig produkter för en bred grupp av marknader. För de produkter som används i livsmedelsförpackningar kan man förvänta sig en liknande utveckling som för kartong. En relativt stor andel av förpackningspapper används till säckar för cement och liknande produkter. Den svaga byggkonjunkturen till följd av stigande räntor kan göra att denna marknad utvecklas svagt under en tid.

Fortsatt höga leveranser av wellpappmaterial

Produktionen av wellpappmaterial minskade under årets första månader med 12 procent. Leveranserna var dock fortsatt höga och backade endast en procent. Under årets första kvartal togs SCA:s nya kraftlinermaskin i Obbola i drift. När den har nått full kapacitet kommer det innebära en ökad produktionskapacitet för wellpappmaterial i Sverige.

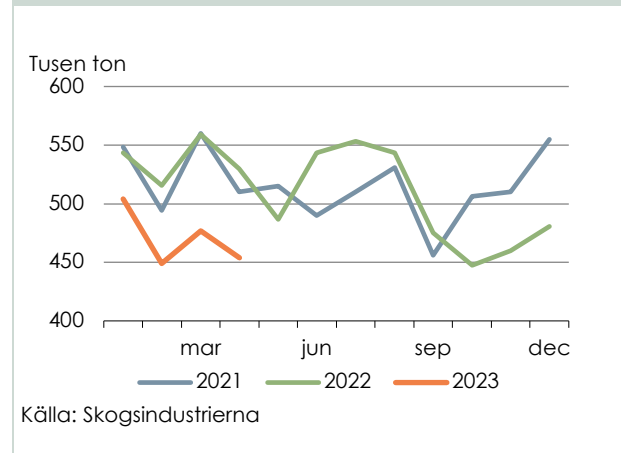
Möjligen kan man ana att botten har passerats i och med att den tyska industrin i maj rapporterade ökande efterfrågan på wellpappretur, deras viktigaste råvara för att tillverka wellpappmaterial. Från april till maj 2023 ökade Tysklands konsumtion med 19 procent, men den är fortfarande 6,5 procent lägre än i maj 2022.

Prisutvecklingen varierande

Även i priserna syns tydliga skillnader mellan marknaderna. Priserna på wellpappmaterial har sjunkit relativt snabbt sedan toppnoteringen i mitten av 2022 och ligger nu på

nivåer som senast sågs i början av 2021. Priserna på livsmedelskartong och säckpapper har också sjunkit något, men inte alls lika mycket som wellpappmaterial.

2.7 Produktion Förpackningsmaterial

Mjukpapper

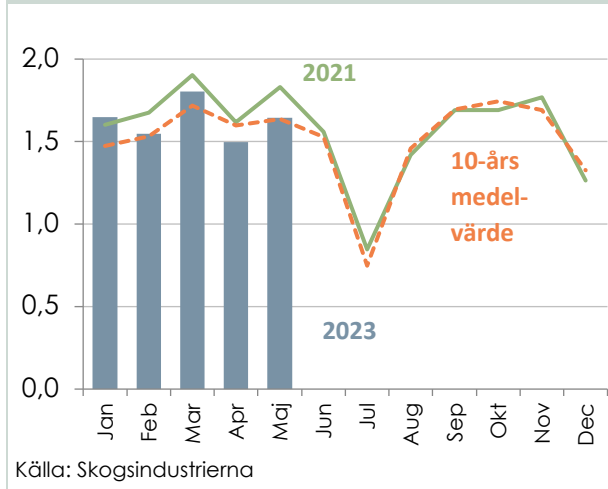
Mjukpapper står för en relativt liten del av produktionen av papper och kartong. Eftersom få mjukpappersbruk har egen massaproduktion står de dock för en betydande del av efterfrågan på marknads massa.

Leveranserna av mjukpapper från svenska bruk minskade med 9 procent under årets första månader. Det var främst de inhemska leveranserna som minskade, medan exporten var i stort sett oförändrad. Den svenska exporten av mjukpapper går främst till grannländerna i Skandinavien samt Nordeuropa. De minskade leveranserna inom Sverige bör ses i ljuset av att förra året bjöd på ökade leveranser till den svenska marknaden.

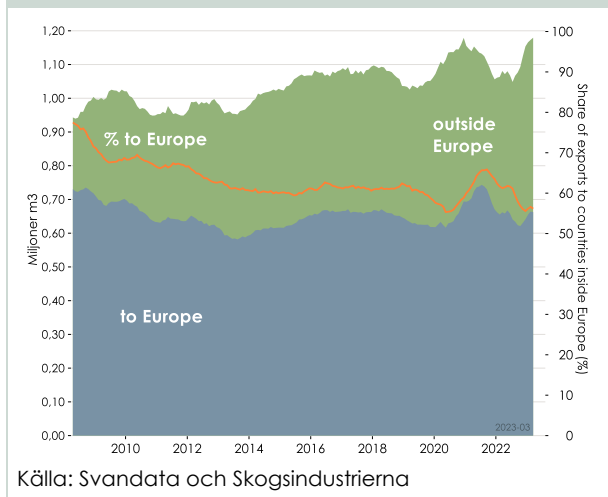
Även inom resten av CEPI-området minskade produktionen av mjukpapper – totalt med 1,2 procent under årets första tre månader.

3 Appendix

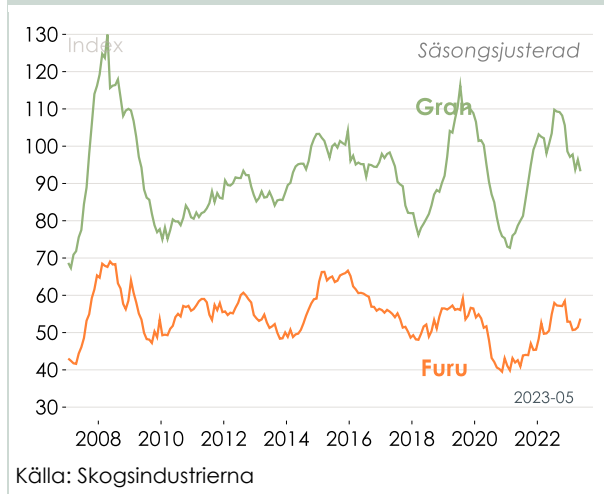
3.1 Produktion trävaror

3.2 Svensk export av trävaror

3.3 Lager Trävaror

3.4 Export trävaror

	Januari - Mars (1000 m ³)	Förändring jämfört med förra året
Sågat och hyvlat		
Sverige	1 243	-15%
Storbritannien	730	34%
Tyskland	266	21%
Norge	176	-32%
Danmark	238	-2%
Nederländerna	315	14%
Övriga Europa	652	
Europa	2 378	12%
Egypten	339	16%
Algeriet	130	81%
Övriga Afrika	168	
Afrika	637	40%
Mellanöstern	144	21%
Kina	228	60%
Japan	142	-37%
Övriga Ostasien	115	
Asien	485	0%
USA	258	-29%
Övrigt	6	
Total Export	3 907	9%

Källa: Skogsindustrierna

3.5 Papper och kartong, januari – april 2023

tusen ton	Produktion	% förändring	Leveranser	% förändring
Grafiskt papper	542	-21,6	517	-20,9
Mjukpapper	112	-3,4	107	-9,3
Förpackningspapper	293	-16,3	300	-11,2
Wellpappmaterial	642	-12,2	690	-1,0
Kartong för förpackning	949	-11,1	973	-6,3
Förpackningsmaterial	1884	-12,3	1 963	-5,4
Övrigt papper och papp	14	-12,5	14	-6,7
Totalt	2 553	-14,1	2 602	-9,1

Källa: Skogsindustrierna

3.6 Leveranser grafiskt papper, januari – april 2023

tusen ton	tusen ton	% förändring jämfört med föregående år
Totala leveranser	517	-137 -21
Sverige	48	-12 -20
Export	469	-125 -21
EU	338	-102 -23
Övr Europa	96	-9 -8
Afrika	9	7 280
Asien	19	-17 -48
Nordamerika	3	-1 -25
Latinamerika	3	-3 -56
Oceanien	1	0 -21

Källa: Skogsindustrierna

3.7 Leveranser förpackningsmaterial, januari – april 2023

tusen ton	tusen ton	% förändring jämfört med föregående år
Totala leveranser	1 963	-111 -5
Sverige	145	9 6
Export	1818	-120 -6
EU	948	-63 -6
Övr Europa	253	-45 -15
Afrika	87	11 14
Asien	335	-8 -2
Nordamerika	110	-6 -5
Latinamerika	79	-3 -4
Oceanien	6	-5 -48

Källa: Skogsindustrierna

3.8 Produktion kemisk massa januari – maj 2023

tusen ton	Total massa	% för.	Marknads-massa	% för.
Blekt sulfat barr	1 940	-3,5	1 452	-2,8
Övrig kemisk massa	1 716	-10,4	377	-2,9
Kemisk massa	3 656	-6,8	1 482	-2,8

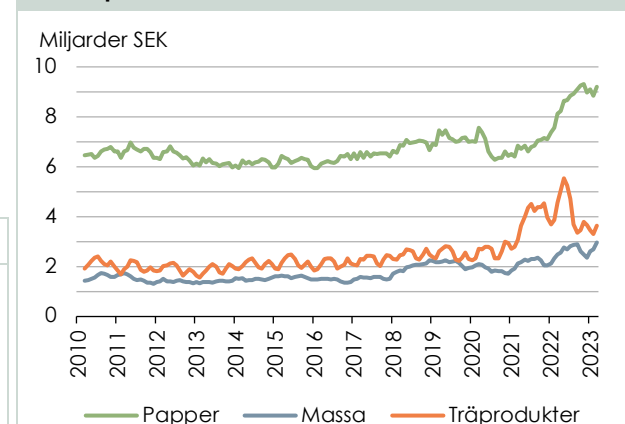
Källa: Skogsindustrierna

3.9 Leveranser av massa januari – maj 2023

tusen ton	Export	% för.	Sverige	% för.
Blekt sulfat barr	1 295	-7,4	119	-10,3
Övrig kemisk massa	262	-10,2	58	-27,1
Kemisk massa	1 556	-7,9	177	-16,5
Mekanisk och halvkemisk massa	134	-2,7	43	-11,8
Totalt massa	1 691	-7,5	220	-15,7

Källa: Skogsindustrierna

3.10 Exportvärden, tre månaders medelvärde

Källa: SCB